

**TERAPIYA BO'LIMIDA DAVOLANAYOTGAN BEMORLAR BILAN
MUNOSABATDA BO'LISH PSIXOLOGIYASI**

Farg'ona shahar Abu Ali Ibn Sino nomidagi

Jamoat salomatligi texnikumi

Terapevtik fanlar kafedrası mudiri

Qodirova Shaxnozaxon

Annotatsiya: Terapiya — tibbiyot sohasining eng muhim qismi bo'lib, ichki kasalliklar bilan og'rigan bemorlar ko'proq psixogen omillar ta'siriga duchor bo'ladilar. Atoqli terapevtlar bu ta'sirlarni juda yaxshi bilganliklari uchun bemor bilan muloqot qilishning turli tomonlarini ishlab chiqqanlar.

Masalan, vengriyalik yirik terapevt olim Sandora Koranayning quyidagi so'zlarini keltiramiz: "Bemorga kerakli dorini berish emas, balki qanday berish muhimdir".

Kalit so'zlar: ko'ngil behuzur bo'lishi, qusish, ich ketishi, qabziyat, ishtaha yo'qolishi, nafas qisishi, yo'tal, arterial bosimning ko'tarilishi, tomir urishining tezlashishi (taxikardiya), uning sekinlashuvi (bradikardiya)

Psychology of interaction with patients treated in the therapy department

Annotation: Therapy is the most important part of the medical field, and patients with internal diseases are more exposed to psychogenic factors. Famous therapists, knowing these effects very well, have developed various aspects of communication with the patient. For example, we cite the following words of the great Hungarian therapist scientist Sandora Koranai: "It is not important to give the patient the medicine he needs, but how to give it."

Keywords: fainting, vomiting, diarrhea, constipation, loss of appetite, shortness of breath, cough, increased blood pressure, increased pulse rate (tachycardia), its slowing down (bradycardia)

Terapiya bo'limida organizm turli sistemalarining o'zgarishlariga uchragan bemorlar davolanadilar. Har bir sistema kasalliklari bemorga o'ziga xos psixogen ta'sirini o'tkazadi. Hozirgi kunda bemorning jismoniy va ruhiy holatlarini uning butun organizmini to'liq bilmasdan turib uni davolab bo'lmaydi. Ichki kasalliklar klinikasida doimo somatogen va psixogen buzilishlarni kuzatishga to'g'ri keladi. Odamda kuchli his-hayajonlar, iztiroblar yurak urishi bilan birga o'tadi, bunda yuz qizaradi yoki oqaradi (tomirlarning qisilishi yoki kengayishiga qarab). Bu alomatlarining tabiati va nechog'liq yuzaga chiqishi shaxs va organizmning o'ziga xos xususiyatlariga bog'liq bo'ladi. Psixik ta'sirlar bosh og'rig'ini yoki organizmdagi boshqa funksional buzilishlarni keltirib chiqarishi mumkin. Psixogen omillar ta'siri ostida somatik sohada quyidagi buzilishlar: ko'ngil behuzur bo'lishi, qusish, ich ketishi, qabziyat, ishtaha yo'qolishi, nafas qisishi, yo'tal, arterial bosimning ko'tarilishi, tomir urishining tezlashishi (taxikardiya), uning sekinlashuvi (bradikardiya), yurak ishi zaiflashuvi kabilar vujudga kelishi ehtimol. Bemor organizmi hoiatini to'la- to'kis bilish uchun bemorning psixologik holati bilan birga o'z kasalligiga munosabatini ham hisobga olish kerak. Bundan asosiy maqsad shuki, bemor o'z organizmidagi a'zolarini va ularning kasalliklarini qanday his qilishini, shuningdek, ayrim asosiy kasalliklarning psixogen moslashuvi bilan tanishtirishdir. Terapiyada psixologiyaning o'rni shundaki, u bemor bilan kasallik o'rtasidagi muhitni, tibbiyot xodimlarining bemorlarga munosabatini o'rganishga vordam beradi. Bemor ruhivati kasallik ta'siri va shifokorning munosabatini oydinlashtiradigan bir misol keltiramiz. Gripp kasalligini boshidan odkazgan 35 yoshli bemor o'zining tanish shifokoriga qabulga keladi. U shu shifokorda 12 yildan buyon davolanib kelardi. Unda yurak dekompensatsiyasi, yurak qopqasining yetishmovchiligi bor edi. Shifokor obdan tekshirib, unda hech qanday o'zgarish yo'qligiga ishonch hosil qilib, xayrlashuv vaqtida:

Qattiq yotoq rejim

- bemorga yotoqda faol harakat qilish va undan ham ko'proq turish qat'iyan man etiladi; bemorni parvarish qilish palatali opa-singil va kichik tibbiy xodimlar tomonidan amalga oshiriladi.

"Tashvishlanmang, mendan oldin o'lmaysiz, juda ham tig'iz bo'lsa, birgalikda o'lamiz", — deydi. Ertasiga to'satdan shifokor vafot etadi. Bemor juda ham qattiq iztirobga tushadi, tomir urishi 120 ga etadi, aritmiya boshlanadi, barcha ko'rilgan chora - tadbirlar yordam bermaydi. Shifokor o'limidan bir kun o'tib, bemor ham o'ladi. Somatogen jihatdan kelib chiqqan ruhiy buzilishlar ko'pincha xavotirli - vahimali bemorlarda paydo bodadi, ularning holatida ipoxondrikalomatlar ham seziladi. Ular asosiy kasallik natijasida paydo bodgan nevrozlar, zaiflik, tezda charchab qolish, bosh og'rigd, uyquning buzilishi, o'z ahvolidan cho'chish, haddan tashqari terlash, yurak urishining tezlashuvi va hokazo holatlardan shikoyat qiladilar. Alkogolizm va giyohvandlik dardiga yo'liqqan shaxsda kasallik aniq, ko'zga tashlanadigan bosqichga yetganda, odatda, ichki a'zolarining turli hastaliklari: jigar, yurak, buyrak, me'da osti bezlari va boshqa hastaliklar aniqlanadi, shu sababli ular somatic kasalxonaning terapiya bo'limida davolanish uchun keladilar. Nevrozsimon alomatlar ko'pincha asosiy kasallikning klinik manzarasini niqoblab qo'yadi.

Natijada bemorlar turli ixtisoslikdagi mutaxassislarga murojaat qiladilar, biroq hamisha ham dardlari yengillashavermaydi. Bu hol bemorlarni nevrotikva ipoxondrik holatlarga duchor qiladi. Somatopsixik bogdanishlar nafaqat bemorga to'g'ri munosabat bilan yondashish uchun kerak, balki asosiy kasallikni davolashda ham muhim. Yurak faoliyatining ogdr dekompensatsiyasida, jigar serrozi va

uremiyada gallyusinatsiyali alahlash kechinmalari bilan odadigan ruhiy holatlarning avj olishi kuzatiladi. Bemorga shu narsani tushuntirish lozimki, tibbiyot hamshirasi dori-darmonlarni faqat shifokorning topshirig'ida bilangina bera oladi. Ba'zan psixogen omillar somatogen omillar bilan qo'shib ketib, bir-birini kuchaytiradigan hollar ham bodadi. Yatrogeniya deganda shifokor yoki tibbiyot hamshirasining bemorga salbiy ta'sir qilgan so'zlari va xatti-harakatlari natijasida bemorda paydo bo'lgan kechinmalardan yuzaga kelgan kasallik holati yoki lining kuchayishi tushuniladi.

Yatrogeniya o'ziga xos xususiyatlari bo'lgan, ya'ni notinch, vahimali, tez asabiylashadigan, jizzaki, qo'rqqoq, asabi zaif bemorlarda uchraydi.

Turli xil yatrogen xastaliklar kelib chiqishida o'rta tibbiyot o'limlari sababchi bo'lgan hollar ham ko'p kuzatilgan. Ular sorrogeniyalar (lotincha Sorrow — hamshira) deb ataladi. Terapiya bo'limida davolanayotgan bemorlarning har biri uclum alohida ijobiy psixologik ta'sir vositasi, ya'ni so'zlar majmuasi topilishi kerak. Bemor o'z kasalligi to'g'risida kam o'ylaydigan, davoning samarali yakunlanishiga ishonadigan bo'lishi kerak. Buning uchun bo'limda xizmat qilayotgan shifokor va hamshiralar psixologik bilimlarni chuqur egallagan bo'lishlari kerak. Aks holda yaxshi natijalarga erishish qiyin bo'ladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. A. Teshaboyev, S. Zaynobiddinov, E. A. Musayev Yarimo'tkazgichlar va yarimo'tkazgichli asboblarning texnologiyasi. Toshkent - 2006
2. Nolas G. S., SHarp J., Goldsmid H. J. Thermoelectrics: Basic principles and new materials development. Berlin: Springer, 2001.
3. S. Zaynobiddinov, X. Akramov Yarimo'tkazgichlar parametrlarini aniqlash usullari. Toshkent "O'zbekiston" 2001
4. Konstantinov P.P., Kutasov V.A. FTT, 2003, №7(45),s.1193
5. <https://www.xabar.uz/uz/tahlil/tibbiyotda-iot-texnologiyalar-insoniyat>
6. <http://www.econferencezone.org/index.php/ecz/article/view/822>